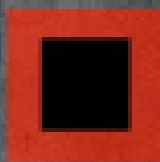

**kvírenie
Ivana
Požgajia**

k v í r e n i e **Ivana Požgaja**

Vydalo: NOMANTINELS

Rok vydania: 2015

Autori a autorky:

Barbora Hrínová

Anna Spišáková

Juraj Kvaššay

Monika Šormanová

Romana Schlesinger

Viktória Laurent – Škrabalová

Katarína Ďurková

Editor: Mgr. Ing. Andrej Kuruc

Jazyková úprava a korektúra: Mgr. Jana Jablonická Zezulová

Redaktor: Ing. Róbert Pakan

Grafické riešenie: Alexandra Srnková, Juraj Víg

Ilustrácie: Gréta Mária Srnová

ISBN 978-80-972195-0-5

Kvírenie Ivana Požgaia

Literárna súťaž

Editorial

Dovoľte mi ako členovi poroty literárnej súťaže Kvírenie predstaviť vám zborník jej víťazných textov. Ich nosnou témou sú homofóbia v súčasnej spoločnosti a život, starosti a radosti lesbiem, gejov a bisexuálnych ľudí. Nadväzuje na tradíciu založenú významným slovenským aktivistom, ochrancom ľudských a občianskych práv LGBTI ľudí, Ivanom Požgaiom a na jeho literárnu súťaž Kukučka.

Súťaž bola vyhlásená v júli 2014 a výsledky boli oznámené v máji 2015 vrámci Mesiaca LGBTI histórie, a to v kategóriách básne, poviedky a blogy. Prihlásilo sa 63 textov prevažne začínajúcich autorov a autoriek, ktoré posudzovala trojčlenná porota na čele s aktivistkou a ľudskoprávnou autorkou Hanou Fábry. Ďalšou členkou bola úspešná spisovateľka Jana Juráňová, ktorá sa dlhoročne venuje aj ochrane ľudských práv žien. Porota to nemala ľahké, keďže mnohé texty nedosahovali požadované literárne kvality, aj keď tematicky do súťaže zapadali. Aj preto v niektorých kategóriách nevyhlásila víťazné miesta. Zároveň udelenie cien má byť podľa poroty povzbudením, ktoré prispeje k rozvoju vybraných autoriek a autorov v písaní, keďže je v nich literárny potenciál. Do súťaže sa žiaľ neprihlásil žiadny text, ktorý by špecificky reflektoval životy transrodových a intersexuálnych ľudí, preto sa v ďalších ročníkoch zameriame práve na nich.

Autorky ocenenej poézie u mňa spojili intímny svet žien s nepravodlivosťou spoločnosti. Jedinou víťazkou súťaže na prvom mieste bola Monika Šormanová z Bojníc s básňou Novoročné. V zborníku predstavujeme sériu jej prác, ktoré reflektujú partnerský vzťah medzi dvoma ženami, jeho krásy, ale aj prekážky v tieni cirkvi na Slovensku. Ide o vyzretú autorku, ktorá vyhrala viaceré literárne súťaže. Na treťom mieste sa v kategórii básne umiestnila Viktória Laurent-Škrabalová z Paríža s básňou Prečo sa hanbiť, v ktorej kritizuje spoločenský systém, na ktorý doplácajú menšiny. Tretím miestom bola tiež ocenená slovenská LGBTI aktivistka Romana Schlesinger s básňou Bez múru, v ktorej píše o vášni dvoch ženských tiel vo víre Paríža a sveta, ktorý nie je až taký svätý.

Druhé miesto v kategórii poviedok získala Barbora Hrínová z Bratislavy s prózou Tesne vedľa. V texte obnažuje podmienenosť materskej lásky k synovi, ktorý by mal podľa nej byť heterosexuálny a zároveň skrývanie skutočnej lásky dvoch ľudí, chlapcov, ktorí sa milujú. Ich stret vedie ku katastrofe. Tretie miesto získala poviedka Dúhový sen od Juraja Kvaščaya zo Žiliny, v ktorej odkrýva túžbu muža po láske, po blízkom mužovi a po spoločnom živote a to, aké je ťažké nájsť pre geja spriaznenú dušu, najmä, ak ste z „vidieka“. Tretie miesto bolo udelené aj práci Anny Spišákovej z Košíc pod názvom Stretnutie. Na pohľad obyčajné stretnutie vyústí do zblíženia dvoch žien.

V rámci blogov bolo udelené len druhé miesto, a to za blog Pohľadnica z Mníchova Kataríny Ďurkovej. Autorka žije v Mníchove a vo svojom príspevku sa delí so svojou skúsenosťou, ako aktivisti v Nemecku vzdelávajú mladých ľudí o ľudských právach

LGBTI, sexuálnej orientácii a rodovej identite, a napriek vyspelosti krajiny to tiež nie je ľahká práca.

Verím, že víťazné práce vás zaujmú tak, ako zaujali mňa a autorkám a autorom ďakujem za ich príspevky a prajem im veľa úspechov v ďalšej tvorivej činnosti. Tiež by som rád poďakoval Nadácii otvorenej spoločnosti, nórskeho grantom, Európskemu finančnému mechanizmu a Ministerstvu kultúry SR, ktorí nám umožnili súťaž zrealizovať a zborník vydať.

Andrej Kuruc

NomantinelS

próza

2. miesto

Barbora Hrínová

Tesne vedľa

Najprv si vymenili šiltovky. Naraz si ich zložili z hláv, a nasadili svoju na hlavu toho druhého. Mohlo to pripomínať ľudový tanec, pri ktorom si chlapi vymieňajú klobúky, ale iba chvíľu, pretože pokračovali tričkami. Vyzliekli si ich, ich mladé nahé hrudníky sa zabeleli v jasnom svetle popoludnia na terase podniku, kde sedeli, podali si tričká ponad stôl, a navliekli sa do nich. Mali podobné čísla, dobrú náladu, a rozprávať si vtipy by bola nuda. Zostávali nohavice. S potuteľnými úsmevmi si pod stolom rozopli rázporky. Najbližšie stoly boli prázdne, ale na terase neboli sami. Niekoľko ľudí popíjalo limonádu, a iné. Začali si pod stolom sťahovať nohavice. Trochu sa kvôli tomu zosunuli na stoličke, akoby sa nohou načahovali po padnutej desaťeurovke, nebolo by to smiešne, keby to nerobili obaja naraz. Vyzliekli si ich, a pod stolom podali. S nahými nohami, iba v trenkách, na verejnom mieste, to sa zapíše. Do ich súkromnej kroniky. Nasúkali sa do nových riflí, nesesedeli im úplne, ale zapli sa, a skoro vyprskli do smiechu. Zadržali ho, lebo prišla čašníčka, a opýtala sa, čo si dajú. Kofolu, ešte jednu. Ani nepili, ale keď boli spolu, akoby boli stále opití, minimálne povznesení. Keď videli na druhom svojej šaty, páčil sa im ešte viac. Zrazu vedeli, že to chcú, a že nebudú čakať. Aj tak nemali vlastnú spálňu, toalety v podniku sa im nehnusili. Prečo nie. Mali dvadsať rokov. Keď čašníčka doniesla kofoly, už pri stole neboli.

Matka sedela za kompom a smolila inzerát. Prenajmem izbu v byte na Trnavskom mýte, dobrá lokalita, tristopäťdesiat eur, energie v cene. Robila to priebežne, minimálne trikrát za rok, keď sa z bytu odhlásil podnájomník, a musela hľadať ďalšieho. To bolo jej jediné vzrušenie, hovorila, že je to aj spôsob ako spoznávať nových ľudí.

Manžel chodil na služobné cesty do zahraničia, chýbal jej. Niekedy sa pristihla, že žehlí jeho už ožehlené košele, a potom si jednu, ešte teplú od žehličky, obliekla. Bolo to, akoby ju objal. Tak sedávala na posteli, rukávy košele jej prevísali cez ruky. To bolo z ich blízkosti všetko. Keď sa na dva dni občas vracal, býval unavený, sotva sa jej dotkol. A k tomu Jakub, odvtedy, čo začal chodiť na vysokú, nejako sa jej odcudzil. V poslednom čase bol stále niekde, len nie doma. Zaspávala pri telke. Keď sa ozvali kľúče vo dverách, hneď ožila. Kde si bol? Vonku. Ale kde? V meste. S kým? S kamarátmi. S ktorými? Nepoznáš. Nechceš ma zoznámiť? Ticho. Počuj Kubo, nemáš ty dievča? Ja by som to pochopila, je to prirodzené. Zabuchol dvere na svojej izbe. Jej nový syn.

Nedalo mu to, mal mamu rád. O dve hodiny vyšiel z izby, televízor ešte priadol, zobral si vankúš, pritúlil sa k nej. Dávali reprízu správ, kde bežala reportáž z Gay Pride v Litve. Nemohol desaťminút počkať? Nemal rád jej siluetu, keď dávali tieto témy. Aj jej líčne kosti vyjadrovali, že s tým nesúhlasí. Nevedel to racionálne pomenovať, bolo to v nej. Slovný doprovod bol vlastne vedľajší: Zase títo? Ved' tam nič iné nejde! Však si pozerala Dr. Housa, skúsil. Ja neviem, čo stále chcú, ved' už všetko majú, nepočúvala ho. Čo všetko? No svadbia sa, berú sa,

pomaly budú vychovávať deti. No a? – skúsil. Nič, však ja proti nim nič nemám. Len je to neprirodzené. Stále to končilo touto mantrou. Neprirodzené. To bolo horšie ako choré, to by sa dalo vyliečiť, alebo pokazené, to by sa dalo opraviť. Neprirodzené bolo rovnako osudové ako prirodzené, ale akýmsi negatívnym, neprijateľným spôsobom. Bol pre mamu neprirodzený. Naučil sa mlčať, mlčať výnimočným spôsobom. Prezliecť si nohavice pod stolom v podniku tak, aby si to nikto nevšimol, bola hračka.

Bol naučený byť pred ľuďmi, a pri tom pred nimi vôbec nebyť. Keď sa vrátili z večera, pili kofoly, a dlho sa rozprávali. S Marekom to išlo. Spriaznená duša. Mama nič také nemala. Preto k nej cítil okrem hnevu v tejto chvíli aj nehu. Poprosil ju, aby mu spravila palacinky. To mala rada, veď, malý Kubo.

Matke sa pokazil komp, nemohla prijímať reakcie na inzerát. Jakub študoval medicínu a iným ako ľudským strojom sa príliš nerozumel. Zavolať Marekovi, ten sa vyznal. Počúval jeho inštrukcie, postláčal všeličo, ale komp nespolupracoval. Matka nešťastne prešlapovala. A nedošiel by ten kamarát sem? Popros ho. Ani mu to nemusel hovoriť, Marek to počul. Dôjdem, povedal. Čo si..., namietal Kubo, odobral sa s telefónom von. No a čo? Veď sme len kamoši, nie? – navrhol Marek. Veď hej, pripustil Kubo, koniec koncov, môže to byť aj sranda, ďalšia z ich hier na oklamanie pohľadov. Jakub si nikdy nepredstavoval, aké to bude, keď domov privedie svoju známosť, teda nepredstavoval si, že ju vôbec privedie. Preto bez väčších výhrad prijal, že to môže vyzeráť takto: Marek sedel za kompom, odvíroval ho. Pomohlo to, komp sa resuscitoval, matka bola spokojná. Hneď vedela, že bude vedieť pomôcť aj s novým balíčkom od UPC, išlo jej len štyridsať-

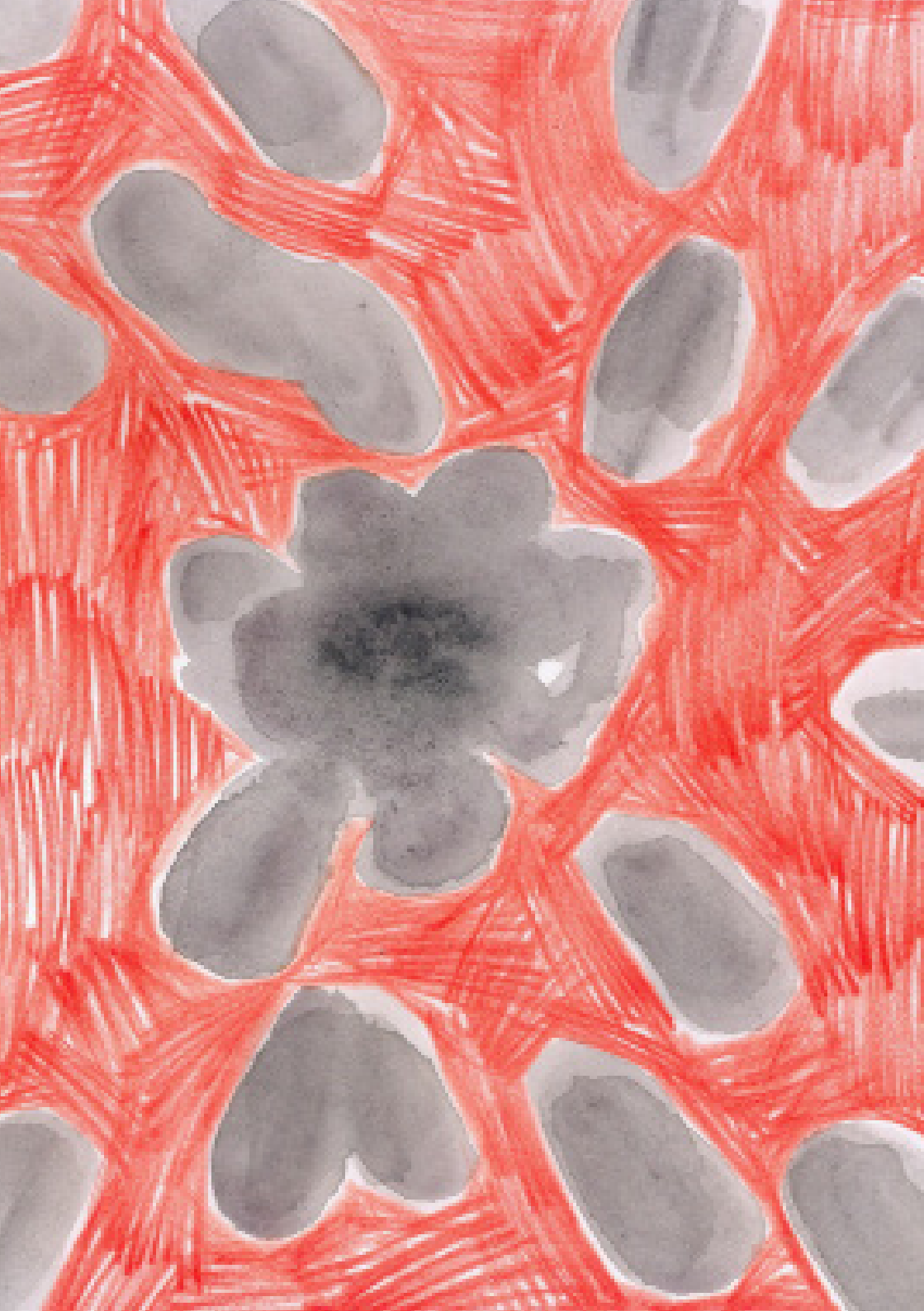
sedem programov zo sľúbených deväťdesiatich. Marek sa pustil do toho. Keď bol zahrabaný v spleti káblov a káblíkov, matka sa obrátila na Jakuba, a povedala: pozeraj sa, aby si to vedel spraviť, keď budeš mať svoju rodinu. Myklo ich, ale iba vnútri. Marek bol s telkou úspešný, rozmnožil matke možnosti. Chcela sa odvdáčiť, ponúkala, prestrela na stôl. Prišlo mu to vhod, hladný študent. Jej sa páčilo, že si berie, nebolo by fajn, keby mal Kubo brata? Tento bol zhovorčivý, nemusela z neho všetko páčiť ako zo syna.

Spýtala sa osobnejšie, a ako sa ti v tej Bratislave páči, Marek, ako je na intráku? Povedal, že mesto je super, ale intrák menej, pretože sú tam malé izby, nefungujúce sprchy, a občas prebehne šváb. Jakub vedel, že klame, je tam síce všetko to, ale Marek má na háku, najviac ho trápí, že spolubývajúci v kuse žúrujú a kto sa nemá k babám, je divný. To nespomenul. Matke sa zovrelo hrdlo, ako môže taký chutný chlapec takto žiť?

Skontrolovala odpovede na inzerát, o byt bol záujem, ale rozhodla sa inak. Ponúkne izbu Marekovi. Zľaví z ceny, aj dvesto bude dosť, nemá?, aj stopäťdesiat. Chce ho mať nablízku, takmer sa nezdržala, aby mu rukou nepočuchrala čierne vlasy. A bude to jej PC majster.

Marek zbystril. Vyhliadky na súkromie. Súkromie? – opýtal sa Jakub, keď vyšli pred dom. Je to matkin byt, bude ťa pozorovať ako akváriovou rybku. Neboj, zjednám s ňou podmienky. Budem tam za tebou chodiť, alebo čo? – namietal Kubo. No jasné, zamknem, povedal Marek.

Nastahoval sa. V izbe bola manželská posteľ, vyvalil sa na ňu, rozpažil ruky, dobrá zmena. Matka sa dala zvládnuť. Chodila síce

často, mala zámienky, ale vždy dopredu zavolala. Jakub chodil tiež. Čoraz častejšie zostával na noc. Marek platil nájom načas, debatoval s matkou, matka bola spokojná, pozývala ho na sobotné obedy. Sedeli pri stole traja, niekedy aj štyria, keď prišiel Jakubov otec zo služobky, a pred nimi klobásy. Otec doniesol špeciálne druhy z Nemecka, vykladal o nich, prednášal, básnil, aké sú tie klobásy dobré. Marek s Jakubom po sebe pokukovali, klobásy im nešli do úst, bralo ich do smiechu, ovládli sa. Otec po obede otvoril pivá, dvanástky, dajte si chlapci, však ste už chlapi. Mamička si dá radlera. Volal ju mamička, vadilo jej to, ona ho volala Ivo. Marek sa dozvedel, ako sa matka volá iba z nájomnej zmluvy. Lívia.

Mali sex na byte, nadránom. Ozvalo sa klopanie. Naliehavé. Marek? Si tam? Ježišmária, ona. Budú ticho, prežijú to, však zamkol. Zrazu bolo počuť kľúč v zámke. Išlo to, asi ten jeho nebol nadoraz. Za čas, kým matka prešla cez chodbičku, Jakub vliezol pod posteľ. Prišla do izby, ahoj Marek, prepáč, že som tu, vyzerala zúfalo. Unavená, vráskavá, možno bola na jeden poldecák v Tržnici na Trnavskom. Sadla si na posteľ, Marek sa zabalil do paplóna. Takto spíš, nemáš pyžamko? – pozerala na jeho nahé plecica. Čo sa ti snívalo? – pýtala sa. Že... som lietal! Matka na neho pozrela nežne, to je pekné, lietal si. Mne sa nič nesnívalo, nespala som. Nevieš, čo je s Kubom? Nerozpráva so mnou, ani tolko, čo rozprával. Má frajerku, že? Poznáš ju? Nevieš, ako sa volá? Je to slušné dievča? Podobá sa na mňa? Mne je to jedno, ale prečo mi nič nepovie, mám o neho strach. Vyzula si topánky na opätkoch, pošúchala si palcom chodidlo druhej päty. Mala silonky telovej farby. Jakub ich mal pred očami. Vedel, že je smutná. Ale aj on bol. Studené parkety ho chladili na nahom tele. Zrazu dostal

šialený nápad načiahnuť sa za matkinou päťou, a poštekliť ju. Bolo to vnuknutie, náhly impulz, teraz alebo nikdy. Trhla nohou, zvýskla, zdesila sa, pozrela pod posteľ. Kubo? Preboha! Si to ty? Nechcel vyliezť úplne, chránil sa. Mal vydesené oči ako divá zver. Matka pozrela na Mareka, ktorý odvrátil pohľad. Došlo jej to. Vlastne, vedela o tom už dávno. Nie tak priamo, racionálne, ale jej žalúdok to vedel, preto ju stále bolel. Chlapci sa jej pred očami premenili na veľký nechutný hmyz, vystriekala by ich Biolitom. Čo by jej zostalo, keby ich škrtla, prečiarkla, zničila? Asi iba tá teplá manželova košela, ktorú si obliekala. Hnusný svet. Taký neprirodzený. Rozplakala sa. **3. miesto**

Anna Spišáková

Stretnutie

– Tak to by som nechala tam, kde to bolo... v regáli! – ozvalo sa mi za chrbtom. Trocha irónie v hlase ženy, ktorej som hádala tak 30+, ma prebrala do reality, s ktorou často strácam kontakt v knižnici, v kníhkupectvách a na podobných miestach, kde je väčšia koncentrácia kníh pohromade ako ľudí. S nádychom a s odhodlaním vrátiť ironický smeč, niečo ako: – Kniha o Kabale predsa nie je výbušnina, aby sa jej nedalo dotknúť bez rizika – som sa otočila a len vydýchla naprázdno. Moje oči sa stretli s mandľovými očami, ktoré žiarili ešte stále trochu ironicky, trochu pobavene, trochu sebavedome a asi až príliš inteligentne. Jednoducho - čarovne. Vražedná kombinácia. A keď k tomu prirátam aj rovné vlasy, ktoré jej hladili plecia, s čiernym leskom havraních

krídel, výrazné pery trochu vykrivené úsmeve, trochu zahnutý nos a striešky obočia, ktoré sa takmer dotýkali dvoch kolmých vrások nad koreňom nosa... no, čo dodať? Milujem tú kombináciu ženského pôvabu a inteligencie, na akú som sa práve dívala. Vlastne vyzerala takmer ako jednovaječné dvojča Bette Porter zo seriálu „The L Word“.

Možno som takto civela sekundu, možno 100 svetelných rokov, možno som v jej očiach zahliadla čosi, čo som nemala, možno sa mi len zazdalo, že zrazu jej v nich prechádzajú tieň, záblesky strachu acudnosti, keď vás pristihnú pri niečom, čo má ostať skryté pred slnkom tejto reality, čosi, čo je príliš osobné, aby ste to chceli ukázať niekomu inému, ako len sebe samému. Rozpaky, ktoré na stotinu sekundy prikryli jej dlhé mihalnice, trvali však skutočne len stotinu sekundy.

– Myslím, že takáto literatúra nespadá do žánru sci-fi alebo konšpirácie... – znova ma prebodla svojou iróniou. Bolelo to, áno, bolelo to, ale tak, ako keď zberateľ a milovník umenia objaví skvost, ktorý je nad jeho možnosti. Bola krásna. A odo mňa sa teraz očakávalo, že poviem niečo duchaplné a aspoň trochu znížim jej náskok, alebo niečo hlúpe a úplne sa pred ňou znemožním.

– Zaujímam sa duchovná literatúra, ale to ešte neznamená, že sa chcem venovať práve Kabale,... len si ju prezerám... tak, zo zvedavosti, trochu vo mne doznieva spomienka na jeden hebrejský film... bolo tam toho veľa z Kabaly... aj keď trochu inej, ako v tejto knihe... – usmiala som sa a odložila knihu späť do regálu. Prítom som premýšľala, prečo jej to vlastne hovorím a aká je asi pravdepodobnosť, že v meste, kde žije 250000 ľudí, na seba v jednom

kníhkupectve, uprostred toho mesta, narazia dve, lesbicky orientované, ženy a ešte ktomu aj voľné. Nikdy som nebola magnetom na vzťahy, ona určite áno. Stále som tam stála s rukou na knihe v regáli.

– To ma teší. Kabala nie je nič pre samoukov, iba ak pre samovrahov a potencionálnych bláznov – mala som dojem, že jej irónia slabne. Bála som sa na ňu pozrieť, bála som sa, že teraz odíde a s ňou odíde aj to kúzlo, ktoré ma tak jemne hladilo blízko srdca.

– Vy sa venujete Kabale? – spýtala som sa len tak, aby som nati-ahla čas strávený s ňou.

– Nie. Ja mám život rada. Vôbec si ho nechcem ničiť mystikou či mágiou a na štúdium Kabaly je potrebné čosi viac, než len záujem oduchovné veci,... napríklad už len sa narodiť ako Žid a ideálne v rodine Chasidov... – povedala pobavene a vôbec sa neponáhľala s odchodom – Dáte si so mnou kávu? – myslela som, že snívam... „Kávu? Ó, áno..., áno... a ako rada...” spievalo to vo mne.

– Rada – snažila som sa o neutrálny tón, ale aj tak som cítila, ako sa červenám.

Presunuli sme sa do vedľajšej miestnosti, do kaviarne, ktorá bola súčasťou kníhkupectva. Bola to vlastne taká menšia, celkom útulná mini kaviarnička s niekoľkými stolíkmi a barovým pultom. A v tomto poobedňajšom čase bola takmer prázdna, len pri jednom stolíku sedel postarší pán a pri kávičke čítal noviny, v rohu zasa dve ženy ticho, ale živo o čomsi klebetili a ako sa zdalo, ani nevnímali okolie. Sadli sme si do opačného rohu a pri tlmenej,

jazzovej hudbe si objednali kávu od mladej, usmievavej servírky, zrejme študentky na brigáde.

– Nemám nič proti duchovnej literatúre, ale sú jednoducho knihy, ktoré by som najradšej v kníhkupectvách nevidela. Ospravedlňujem sa, ak som bola trochu... cynická – povedala tento krát skutočne bez irónie, ale predsa len s úsmevom, ktorý mi vyrážal dych.

– V pohode. Tiež si myslím, že niektoré knihy by tu nemali čo hľadať a ich autori si pomýlili cestu k čitateľovi,... alebo obeti? – aj ja som sa pokúsila o vtip.

– Celkom by ma zaujímalo, čo to bol za film, čo vás tak zaujal. V Európe nie je zvykom, aby sa o židovskú kultúru zaujímal niekto, kto nie je Žid, alebo intelektuál – so záujmom sa mi zahľadela do očí a čakala.

– Bol to vlastne izraelsko – francúzsky film a volal sa „Ha Sodot“ a nelutujem, že som si ho pozrela, aj keď nie som Židovka... mala som síce trochu problém pochopiť myslenie ortodoxných Židov, ale samotný film vo mne zanechal celkom dobrý dojem... – povedala som trochu dotknuto, lebo som nechápala, prečo by sa na hebrejské filmy mali pozerieť len Židia a intelektuáli.

– Ono spochopením ortodoxných majú problém aj samotní, bežní Židia... – podotkla akoby pre seba – A áno, poznám ten film... stret ortodoxného učenia stajnými, očistnými praktikami Kabaly ato celé podfarbené nevinnou, lesbickou láskou... Čo keby sme si potykali? – navrhla celkom nečakane – Myslím, že medzi nami nie je až taký veľký vekový rozdiel – ani nepočkala na moju reak-

ciu a hned' aj dodala – Ja som Sára a mám 35. A ty?

Priznám sa, hrklo to vo mne, ale stihla som si len pomyslieť: „To je teda rýchlosť!“ a už som zo seba sypala:

– Ja som Alena a mám 29... Sára? Také biblické meno, ako si k nemu prišla?

– Vieš, židovské korene... Ale ako som si všimla, to meno začína byť čoraz viac populárne už aj medzi ne-Židmi – smiala sa a ja som pochopila, prečo črty jej tváre na mňa pôsobili viac južan-sky, ako slovansky a prečo to pozvanie na kávu, čo ma rozosmialo tiež.

– Takže duchovná literatúra? To si musela prežiť čosi veľmi negatívne, keď sa utiekaš k duchovnosti. Alebo si len jeden z tých bláznov, čo hľadajú pravdu mimo túto realitu? – znova tá irónia v jej hlase.

– Aj, aj... asi mi to robí dobre, vedieť, že pravda a spravodlivosť skutočne existujú, ale ako si správne podotkla, asi nie v tejto realite, takže ich musím hľadať niekde inde... napríklad v knihách – tento krát som mala pocit, že sme sa presunuli do stolnoten-
isového klubu a začali slovnú ping-pongovú hru s loptičkou s nápisom: „Duchovnosť“.

– Alebo v Kráľovstve Nebeskom toho vášho Ježiša. Ak hľadáš ten-
to typ spravodlivosti, tak na tomto svete ju skutočne nenájdeš...
dokonca ani v náboženstvách... nemyslíš, že je to len strata času,
hľadať niečo tak abstraktné, keď žiješ v materiálnom svete? – ...
ping...

– Myslím, že ma to naplňa viac, ako sa hnať za niečím, čo dnes máš a zajtra o to prídeš. Myslím hodnoty,... predsa len, ak niečomu verím, je to viac, ako keď niečo vlastním, nie? – ... pong...

– Strata viery, alebo strata vlastníctva niečoho alebo niekoho bolí, podľa mňa, rovnako. Sklamaniam sa nevyhnú v živote ani materialisti, ani idealisti, nie? –... ping...

– To áno, ale predsa len, ak sa v niečom sklamem ako idealista, viem, že je tu čosi mocnejšie ako hmota, čosi, čo tú hmotu ovláda, duchovno. Zatiaľ čo materialista je tak naviazaný na túto realitu, že na všetko potrebuje materiálne záruky – ... pong...

– Ak mám byť úprimná, tieto veci medzi zemou anebom veľmi neriešim – Sára sa náhle rozhodla prerušiť našu slovnú hru – Môj záujem oduchovné veci začína akončím pri Feng Šuej. Mám rada harmóniu vo vzťahoch aj v prostredí, v ktorom sa pohybujem. A mám rada život so všetkým, čo ktomu patrí. Padám, vstávam a bežím ďalej. Milujem, smejem sa, plačem, túžim, beriem, dávam, ale všetko s vášňou a naplno... Máš priateľa? – začala som si zvykať na náhle zmeny v komunikácii, aj na to, že od nej môžem očakávať akúkoľvek otázku v nelogickom slede.

– Hmm... nie, momentálne, nie... – zakoktala som a cítila, ako mi krv stúpa do hlavy, len som civela do šálky s kávou.

– Myslím, že obe sme dosť inteligentné na to, aby sme sa tu hrali na niečo, čo nie sme. Takže... na rovinu... Ja mám priateľku, sme spolu už 15 rokov. A ty? – tento krát sa neusmievala, neironizovala, len sa mi uprene zadívala do očí a čakala.

–Ja? Som fakt sama... bez priateľky, už asi 2 roky... – dívali sme si

do očí snád' večnosť. Bože, čo všetko sa dá povedať bez slov, len tak v mlčaní, keď sa rozprávajú duše.

3. miesto

Juraj Kvaššay

DÚHOVÝ SEN

Bolo by to naozaj krásne. Len tak ležať na posteli, pozorovať ho, ako spí, vnímať vôňu jeho tela, všimnúť si každý pohyb na jeho tvári a vedieť, že je môj. Pre túto chvíľu sa oplatí žiť. Keď sa zobudím skôr ako on, aby som mohol sledovať jeho spánok. Má na tvári taký pokojný výraz, ako keby bol na celej Zemi mier a jemu sa vpísal do každej bunky. Vyzerá ako anjel. Mierne sa usmejem a potom mu trochu pritiahnem deku k hlave, aby mu nebolo príliš chladno. Trochu sa zamrví. Potom pootvorí oči a prvé, čo uvidí, som ja. Pomaly si zvyká na svetlo, rozostří sa mu zrak a keď ma zbadá, usmeje sa. Ja takisto. „Dobré ráno,“ poviem mu. „Dobré ráno,“ povie aj on ešte rozospatým hlasom. „Ako si sa vyspal, zlato?“ „Dobre. Snívalo sa mi o tebe, láska,“ usmeje sa na mňa a podoprie si hlavu. „Dúfam, že len v dobrom,“ pozriem sa mu do očí. „Samozrejme. Ležíme na pláži na deke a pri západe

slnka sa milujeme," povie mi so zasneným pohľadom. Usmejem sa. „No tak na pláži nie sme, slnko pred pár hodinami vyšlo, ale deku tu máme. Takže si môžeme tvoj sen splniť, čo povieš?“ žmurknem naňho. „Som za,“ neprotestuje, len sa ku mne pritiahne a dá mi dlhý bozk na ústa. Potom na mňa vylezie, prepletieme sa ako dve užovky a ponoríme sa do seba.

Lenže toto všetko je len v mojich predstavách. Vskutočnosti som sám a objekt mojich snov je na opačnom konci dúhy. Žije, existuje, no zatiaľ ešte nie pre mňa...

Moje dni plynú celkom stereotypne. Byt, robota, spánok, byt, robota, spánok, do toho nejaký ten voľný deň. Vtedy väčšinou sedím pri notebooku a som na sociálnej sieti. Sledujem, čo je nové na stránkach, ktoré sa mi páčia, pozriem si video, prípadne s niekým popíšem. Takto som natrafil aj na Lukáša. Celkom náhodou. Na jednej facebookovej stránke komentoval príspevok nejakého zaostalého homofóba, ktorý nechápal, ako môže niekto tolerovať gejov abisexuálov. Rozpútala sa ktomu vášnivá diskusia, niektorí sním súhlasili, niektorí sa postavili na stranu gejov. Mňa jeho príspevok pobúrilo, no nenapísal som nič, lebo by som musel byť vulgárny. Len som si prečítal komentáre a do očí mi padol jeden od používateľa snickom Lukyno Usmiaty Chlapec. Jeho koment ma úplne dostal, súhlasil som so všetkým, čo tam napísal. Ako je ťažké byť gejom, lebo je tam strach z odmietnutia, z výsmechu okolia. Klikol som na jeho nick, aby som si pozrel jeho profil. Ako asi vyzerá človek, ktorý niečo napíše priamo zo srdca. Jeho profilovka sa mi dala otvoriť, tak som ju otvoril. A v tom okamihu som bol jasný. Zalúbil som sa na prvý pohľad. Do fotky na facebookovom profile. No nemohol

som inak. Lukáš sa zdal byť mladý, ja neviem, tá fotka mohla byť stará. Alebo tak mlado vyzeral, dnes viacero ľudí vyzerá mladšie, ako vskutočnosti. Čo ma na ňom dostalo, boli jeho oči. Zasnené, smutné, nesmelé. Neusmieval sa, no jeden kútik úst mal trošku zdvihnutý, vďaka čomu vyzeral tajomne ako Mona Lisa. Potom som sa už len pristihol, ako si prezerám jeho fotky, lebo mal verejný profil. Pozrel som sa aj do sekcie Informácie, že koľko má vlastne rokov. Opár dní bude mať 19. Ešte mladý, hlavne oproti mne, ja mám 28. No to by problém nebol. Pochádzal z Tvrdošína, no momentálne žije v Terchovej. Takže je z Oravy. Zdá sa, že tam švárnych chlapcov nebude málo. Žije v Terchovej... to ma potešilo ešte viac, lebo tento kút Slovenska mám najradšej a ani to nemám ďaleko. Takže moja prvá myšlienka bola: „Musíš sa s ním stretnúť a zoznámiť.“ Terchová nie je taká veľká, že by sa tam nedal nájsť jeden človek. Zaumienil som si teda, že to skúsím a zmením svoj život zosamelého na život po boku človeka, ktorému dám všetku svoju lásku.

Začalo sa mi o ňom snívať. Celkom živé sny. Včera to bol sen, ktorý sa mi potom celý deň prehrával v hlave. Boli sme spolu na dovolenke na Bora Bora. V jeden večer sme ležali na bielom piesku a milovali sa. Sem-tam prišiel príliv a trošku nás okúpala. Nevadilo nám to. Pláž bola vtedy voľná, tak sme ju mali sami pre seba. Ďalšia scéna toho istého sna sa odohrávala cez deň. Boli sme znovu na pláži a zabávali sa spolu. „Luky, mám návrh: dajme si preteky. Tam k tej palme,“ navrhol som mu. „Ok, prečo nie? Ale musíme to trochu okoreniť, čo povieš? Napríklad... čo bude musieť urobiť porazený?“ hodil do pláca zaujímavú otázku Lukáš. „Porazený? Hmm... tak trebárs, porazený bude musieť odniesť víťaza na chrbte až do nášho domčeka,“ uškrnul som sa. „Dobry

nápad," ocenil to Lukáš. „Tak si priprav chrbát, Mišo. Dovolím ti čuchať k mojmu výfuku," zaškeril sa. „Moc sa nevyťahuj, ja som totiž dobrý šprintér a keď zapnem nitro, budem už pri palme s mojtom, kým ty s jazykom na veste len dobehneš," hecoval som ho. „To sa ešte uvidí. Dajme si odtiaľto štart. Odštartuj to," vyzval ma Lukáš a mne nebolo treba dvakrát hovoriť. „Pripraviť sa... nezabiť sa... ŠTART!" Na môj povel sme vyrazili. Boli sme narovnako, no Lukáš potom zapol svoje trysky a predbehol ma. Trochu som bol prekvapený, nečakal som, že bude rýchly ako Bolt. Dobehol som krátko po ňom, už sa spokojne opieral opal-mu. „Tak kde máš to mojto?" škeril sa na mňa. Chvíľu som lapal po dychu. „No, klobúk dole. Prekvapil si ma. Ale to je tým, že máš mladšie nohy," povedal som. Keď som si trochu oddýchol, postavil som sa k nemu chrbtom. „Nasadaj, Usain!" A Lukáš mi so širokým úsmevom vysadol na chrbát. Kým som sa pohol, ešte sa ho pýtam: „Taxi služba Bora Bora, kam to bude, pane?" „Až ku hviezdám, prosím," povedal mi. „Ako si želáte, pane!" A vyrazil som. „Si síce štíhly, ale cítim sa, akoby som niesol slušné vrece zemiakov," podpichol som ho. „Miško, tíško a šlap. Dobre sa mi sedí," zarýpol si a oprel si hlavu o moju. Pred domčekom zliezol. „Díky za odvoz, bolo to lepšie ako rikša," neprestával sa usmievať. „Ale som sa veru spotil. V tomto teple a s tebou na chrbte...," znovu som chytal dych. Vošli sme do domčeka, keď Luky povedal: „Hovorí sa – sláva víťazom, česť porazeným. A ty si mi bol zdatným súperom, to musím uznať. Aby si nebol smutný, dostaneš cenu útechy." Podišiel ku mne, objal ma a dal mi dlhého francúza. A ja som vedel, že pre túto chvíľu som sa narodil.

Rozhodol som sa, že Lukášovi pošlem žiadosť o priateľstvo, aj keď sa nepoznáme. Vychádzal som ztoho, že má na facebooku

vyše 600 priateľov, takže je nepravdepodobné, že všetkých pozná osobne. Hneď na druhý deň si ma pridal! Bol som z toho nadšený a čakal som, kedy sa objaví na facebooku, aby som sa sním mohol zoznámiť. Prešlo zopár dní, počas ktorých som mu nechal formou správy nejaké odkazy, až raz mi napísal: „Ahoj, nezvyknem písať na facebooku, ale kedykoľvek mi zavolaj na toto číslo.“ A nechal mi svoje číslo na mobil. Párkrát som mu volal, no vyšlo to až na tretíkrát. Tak som sa dozvedel, že robí čašníka na Chate pod Lampášom v Štefanovej apráve túto nedeľu je v práci, tak ho môžem prísť pozrieť, ak chcem. Uistil som ho, že prídem, veď v Štefanovej som dlho nebol a treba mi už čerstvý horský vzduch a normálne slnko, nie to neónové z hypermarketu, kde pracujem.

V nedeľu nadišiel deň D. Zbalil som sa na výlet a hneď ráno som nasadol na autobus do Terchovej. Schválne som vystúpil v Terchovej, pretože som chcel pešo prejsť Tiesňavy, aby som videl následky silného dažďa s búrkou, ktoré sa pred mesiacom tadeto prehnali.

Po zhruba trištvrte hodine som dorazil do Štefanovej a moje prvé kroky smerovali na Chatu pod Lampášom, kde sme kedysi boli na dovolenke. Vošiel som do vnútra. Nikde nikoho. Až keď som bol v jedálni, z kuchyne vyšla mladá čašníčka. „Dobrý deň, máte už otvorené?“ pýtam sa jej. „Áno, nech sa páči,“ usmiala sa na mňa. Bol som sklamaný, že tam nebol Lukáš, ale posadil som sa, objednal si Sprite a čakal, či sa objaví. Neobjavil sa. Zato sa objavila druhá čašníčka, staršia od tej prvej, a tejto som zaplatil. No nedalo mi to, tak som sa jej opýtal: „Prosím vás, robí tu jeden môj kamarát, volá sa Lukáš, robí dnes?“ „Lukáško je dnes v Terchovej,

tam robí v reštaurácii Zbojnický Dvor. Je to kúsok od múzea," povedala mi ochotne. „Ďakujem pekne. Dovidenia!“ pozdravil som aodišiel. Čudoval som sa tomu, čo mi povedala, veď pokiaľ viem, mal robiť tu, v Štefanovej. Chcel mi dať falošnú stopu? Nevedel som, čo si mám myslieť. Trochu som pochodil po dedine, pozrel, ako sa to tam za ten čas zmenilo. Dal som si obed avyrazil, opäť pešo cez Tiesňavy, do Terchovej. Spomenutú reštauráciu som vôbec nepoznal, museli ju otvoriť niekedy nedávno. Ešte počas cesty zo Štefanovej som zavolať Lukášovi, aby som sa uistil, či dnes robí. Zrušil ma a po chvíli poslal správu v znení: „Ahoj, som vNitre.“ Tak teraz som už naozaj nevedel, na čom som. Zároveň som zosmutnel, lebo som sa nazdal, že sa s ním dnes nestretnem. No keď som prišiel do Terchovej, zaumienil som si, že Zbojnický Dvor predsa len pohľadám a nazriem tam.

Našiel som to rýchlo, keďže viem, kde je múzeum areštaurácia bola kúsok od neho. Hoci som tomu nedával nádej, vošiel som dnu. Vnútri nebol nikto, len povedomá, štíhla postava. Lukáš! Bol to on, jeho tvár si z fotiek dobre pamätám. No za svet som nevedel prísť na to, ako sa mu podarilo zhruba za hodinu prísť zNitry do Terchovej a ešte sa prezliecť do čašnickeho oblečenia... „Dobrý, môžem poprosiť niečo na pitie?“ oslovil som ho nesmelo. „Dobrý, čo to bude?“ reagoval on. „Poprosil by som čierny čaj, ak máte.“ Išiel sa pozrieť za barový pult, aby to zistil. „Čierny čaj nie je, je len ovocný, pepermintový a zelený,“ referoval spoza baru. Ja som sa zatiaľ usadil k stolu najbližšie k pultu, tak, aby som naň mal výhľad. „Dám si ten pepermint, ďakujem.“ Lukáš mi začal pripravovať čaj a ja som ho pozoroval. Počínal si suverénne, bol naozaj šikovný. Za chvíľu mi ho priniesol aišiel sa venovať ďalším povinnostiam. Ja som si zatiaľ vnútorne dodával odvahu na to,

aby som ho oslovil a predstavil sa mu. V bruchu mi lietali motýle, nechcelo sa mi veriť, že som v jeho blízkosti. Pozoroval som ho zakaždým, keď bol za barovým pultom. Čapoval pivo, v jednej ruke suverénne držal dva poháre. Mal som čas si ho obzrieť. Mal tetovania presne na tých miestach ako na fotkách, takže nebolo pochyb, že to je on. Pomaly som dopil čaj a keď Lukáš išiel okolo, poprosil som ho ešte o džús. A keď mi ho priniesol, nabral som odvalu a pýtam sa: „Prepáčte, vy ste Lukáš, že?“ „Nie,“ znela jeho absolútne prekvapivá odpoveď. „Pardon...“ zmohol som sa na zmätené ospravedlnenie, no on už bol preč. Nechápal som už vôbec nič... Prečo toto urobil? Muselo mu byť jasné, že som ho spoznal, a že aj on spoznal mňa. Prečo mi tvrdil, že je v Nitre, keď bol v Terchovej normálne v práci? Nechcel sa zoznámiť? Potom prečo mi sám pred pár dňami do telefónu povedal, nech prídem? Ostalo vo mne len množstvo otáznikov a jeden veľký zmätok. Nechal som si teda vystaviť účet, nechal som mu slušný tringelt, za čo mi ďakoval, a odišiel som. Nechápujúci a zmätený. Pritom to malo dopadnúť úplne inak. Mali sme sa zoznámiť, prehodiť zopár slov, veď nemal veľa roboty, a nadviazať kamarátstvo. Odvtedy som sa mu párkrát pokúšal napísať aj zavolať, no zahalil sa rúškom mlčania...

No sny pokračujú. V nich je totiž možné všetko, sú tam možné veci, ktoré v realite dopadli úplne inak, či len proste neprichádzajú do úvahy. V jednom takom sne som sa s Lukášom prechádzal po moste, ktorý bol vyfarbený ako dúha. Držali sme sa za ruky a nebolo na svete nič, čo by nás mohlo rozdeliť. Nebol na ňom nikto, len my dvaja. Dávali sme voľný priebeh svojej láske, pretože nič nie je krajšie ako láska a je úplne jedno, aká láska to je. Či láska medzi mužom a ženou, alebo medzi mužom a

mužom alebo medzi ženou a ženou. Ide len oto, aký si ten vzťah obidvaja urobia. My s Lukym sme mali krásny vzťah. Iste, občas sa vňom objavili aj nezhody, ale tak je to v každom vzťahu. Inak bol harmonický, nežný, vášnivý, romantický. Ja som miloval jeho a on zase mňa. Bol som ochotný urobiť pre neho všetko na svete a vedel som, že to isté by bol on ochotný urobiť pre mňa.

Ten most nebol most vyfarbený ako dúha, ale bola to normálna dúha, aká sa ukáže, keď prší a zasvieti slnko. My sme sedeli v jej strede a mali sme nohy spustené dole. „Miško, vieš, že s tebou chcem byť naveky? Nech sa stane čokoľvek, chcem byť len s tebou?“ opýtal sa ma. „Viem,“ povedal som mu. „Jedine s tebou ma baví svet. Jedine s tebou majú veci zmysel a aj nič znamená niečo.“ Na to sme sa objali a v samom strede dúhy sme si dali dlhý bozk.

A jediné, čo ma na tom mrzí, je to, že je to iba sen. Môj krásny, no nesplnený sen. Môj veľký úžasný dúhový sen.

poézia

1. miesto

Monika Šormanová

novoročné

aspoň jednu
knihu
za mesiac
k ženskej
sa objednať
nezatvárať dvere
na kúpeľni
ustieľať
dať Ti
vždy
vedieť
všetko
písať
na lístok:
došlo mlieko
do kávy
cukru menej
o lyžičku

plavky a cirkev
neodpustia nič

prizna/vyzna

nie
si
presvedčivá
keď sa oháňaš
balením kufrov
do teplých krajín
obe vieme
že sme
zbalené
v jednom
a nafurt
aj bez papiera
s krížikom
na čelo
od mamky

Óda na Chromíka

komu zhora
nebolo dané
v apatieke
ani za
rodinu
nekúpi

Čára

vmestiť sa
do koľají
niet nad to
trafiť sa
rozsypané
zemiaky
na kašu
na našu
svadbu
drahá
húsenková
koža
bičik
trošku za zlú
švác
povolené opraty
fatálne
femme
ostala
akurát
cez celú
riť
červená

Anděla

mechúr
a či svedomie
niečo tíska
kým sa
vpíjaš
do očí
sa otáča
chrbtom
obzri si
obe krídla
pristrihnuté
roztrepotané
utíchlí
nožnice odmerali
vzlety a pristátia
hangár
nie je
moje doma
je kdesi
vo hviezdach

Mária Magdaléna

alebo ktorákoľvek
iná môže byť
spasiteľova
spasiteľka
ak sa stretne
pár párov
očí
preskočí im
zopár iskier
zrazu je leto
ukazuje sa koža
ako keby sa
nechumelilo
len tak
hocikde
vykúka spod rukáva
spod volánu
je na krku
aj za ušami má
nejaké vône
kadečo
sa dá rozopnúť
zopnúť sa
dajú ruky
k modlitbe

aj k mŕtvym
bodom
pred
aj po
naštípené
triesky
živícou to vonia
a praská
mizne v plameňoch
predsavzatí
že prvé rande
určíte nie
že druhé rande
nie
že na treťom
sa treba
hrať
na nedostupnú
predsavzatia
tiahnu k čertu
ten preklína všetky
Márie aj Magdalény
archivuje
vína a viny
na obraz boží
smutne pozerá
jeden na druhého
závišť je ľudská

o-pe-čes

stojím
uprostred
koryta
oba brehy
lemujú spiace
kone pod
kapotami
v tieňoch
zvlnené mačky
vetračky naraz
vypustili
všetky
úmysly byť
ranní ptáče
rozleteli sa
k výšinám nedoziernych
striech hypoték
v každom vtáčatku
zlaté hrdielko
graduujúce zvuky
vibrácie
s opakovaním
variácie
a odkladanie
až do siedmej

nikomu sa
z postele
ani za nič
vek nehrá
rolu
ani krajina
šiesta ako šiesta

čvach

chčije tretím dňom
na čelách
sa vyzrážali
šarpeje
z postele mokrou nohou
do kaluže
číre kruhy
pod očami
od polovice týždňa
bude snežiť
vyvracia dáždniky
pohla sa peristaltika
naruby
sú zrazu vzťahy
lebo autá špliechajú
em-há-dé mešká
ľuďom viete čo

a pritom
v lese to vonia
do gumákov netečie
klopká na pršiplášť
sušenie zmkov
láskou zaliaty čaj
lepšie časy sú teraz

časom

že sa všetko zmení
že to bude iné
že aj my
zabudni
takú ešte
nehrali
aby sme sa
nechali

lážo

do vody
noríť
chodidlá
ošplechotať sa
nehou
rukami kírmiť
jedna druhú

v zreničkách
utápať
penivé prílivy
pseudoškriepky
o vymedzené polovice
a uteráky
aj tak je všetko
po Tvojom
alebo Tvoje
ešte aj my
vo vani

3. miesto

Romana Schlesinger

Bez Múru

Snívam nás polonahé
za rohom parížskej ulice,
od roku krvavé zápastia,
spotené a rozcuchané, držiac ťa za pravé líce-
vzdychmi si po tebe píšem,
Sartrovu novelu bez múru,
pod poslednou tóninou klavíru,
ťažoba tvojho lona –
spustila lavínu.

Tam niekde za rohom Rue de Lépic,
nedá sa z teba nepiť,
tak ako nedá sa mi prizerat'
na nepravosť mocných,
vo svete, ktorý ma predsa miesto,
pre teba, pre mňa, pre každé malé
decko,
čo zloba veľkých kúše,
do morku malej bielej duše –
a tak ij a kúsať musím –
istá a hrdá, že túto lásku
neudusím.

Keď potom lono s lonom
splynie,
Piaf nám vyfúkne
do tváre dym,
z červenej Galouises –
Ó, aké klišé!
Bude sa smiať,
váľať po Champs-Élysées
a vždy,
keď do teba vniknem –
pobozká bohyňu Niké.

Zrnko piesku

Skrotiť vtebe kobyľu,
od vzdychov spotenú,
žitím zronenú –
vložiť ti do lona
všetku dôveru
adekonštruovať
neveru.

Schovať si tvoj vlas
zhrebeňu,
kízať sa vnútram tvojho
dezénu,
zapadnúť ako zrnko
do prašného
terénu.

Zafúkaj láska!
Budem zcelej tej pieskovej
duny

tá jediná malá zlodcéra,
čo ťa bude svrbieť
a slziť.

Budeš ma musieť vymyť a vyšúchať –
no aj tak sa v tebe možno
navždy
zapálím.

Skok do odrazu

Vidím ťa v odraze, čo robila mláka
pod nohami autobusovej zastávky,
v ktorej bola celá odpoveď
nášho vytrvalého státia na hlave -
prvooplánovo obnažená.

Len tak na(ne)verím boha
drbnutá do priestoru,
ako výsmech zvyšnej komplikovanosti,
keď ani relatívnosť nemohla
v sekunde vysušiť tú vodu v nás.

Pozerali sme viac do tej kaluže
vedome či nevedome sa kochali
pravdivou jednoduchosťou
nasladlého príbehu pred nami -
bez známky akéhokolvek pátosu.

Bola to zastávka, na ktorej som
prvýkrát vystúpila do nového mesta,
z ktorej som chodila hore na kopec za ňou,
dole kopcom od nej,
aj konečná všetkých vínnych ciest.

A teraz, keď vonku prší jeseň,
chcem ťa chytiť za krídlo,
posadiť ťa na ňu do tmy nočnej lampy
a nechať nás hladieť
na náš pop-ártový kinohit.

Vychlípať všetky nepotrebné titulky pod ním
ešte skôr, ako ich čítaním oslepíme.
Postaviť sa v strede mláky na hlavu
a predtým, ako sa stihneme zľaknúť -

skočiť jedna druhej do odrazu.

3. miesto

Viktória Lurent- Škrabalová

Prečo sa hanbiť

Hanbím sa?

Vôbec.

Pretože svet je bublinou

Z bublifuku,

V ktorej odrážajú sa

Dúhové stuhy prikrášlených,

Klamlivých prejavov.

Prázdnota výrazov politikov.

Pretože produkujeme pre

Dve planéty a

Milióny znás umierajú hladom.

Každý deň.

Na uliciach posedávajú

Smradľaví žobráci

A naničhodní nezamestnaní

Nechcú pracovať.

Ani za nič!

Pretože žraločí svet

Je ľudskejší ako ten náš.

Žmýkame sa ako špongie
Nasiaknuté anemickou krvou.
Hanbím sa?
Ačo ešte?!
Deriem si nechty
Na chladnom múre,
Ktorý staviame medzi seba.
Namiesto nenávisťných slov
Mal by byť znašich tiel.
Na ochranu pred systémom.

Hanbím sa?
Za svet, ktorý nechávame
Do budúcnosti.

Nedeľa

Bola nedeľa
A bol sám.
Sediak na okraji okna
S cigaretou v ruke
Sledoval rôznofarebné guľôčky
Hláv pod sebou.
Dym uvoľňoval sa z tenkého
Korzetu cigaretového papiera.
Stúpil nahor.
K zubatému disku snažiacemu

Sa predrať cez oponu mrakov.
Kým on túžil skočiť!

Odcválal.
Tak ako princovia na
Bielom koni.
Na líci páčila ho jazva
Posledného bozku.
Neosobného,
Koncovzťahového.
Spoza mihalníc
Ktosi kýval.
Naproti.
Tam, kde po večeroch
Žmurkala LED obrazovka.
Zatlačil prstom
Sadisticky do žltkavého filtra,
Zahlušil pozostatok cigarety.
A zodvihol oči
K ďalšiemu dňu.

BLOG

2. miesto

Katarína Ďurková

Pohľadnica z Mníchova

V českom týždenníku Respekt je rubrika „Jeden den v životě“. Keby som písala o tom dnešnom, na začiatku by bola istá nechúť. Nechúť vstávať, keď vlastne nemusím, lebo som mala voľno a nešla do práce.

A potom by to bolo o pochybnostiach, ktoré sa ma zmocňujú vlastne vždy, keď sa ocitnem zoči-voči celej triede šestnásť-, sedemnásťročných školákov. Nič o nich neviem, neviem, čo ma čaká. Vtedy sa sama seba pýtam, či na to vôbec mám. Nie v zmysle, či to „ustojím“. Ale, či mám čo povedať tak, aby sa mi podarilo zasiahnuť ich, vyvolať diskusiu, prinútiť ich premýšľať, v ideálnom prípade odbúrať predsudky a prehodnotiť určité postoje.

Tak aj dnes. Konfrontácia začala už na školskom dvore, ešte pred začiatkom hodiny. Z najbližšieho hlúčika fajčiarov zachytávam vetu „dnes k nám prídu buzeranti“. Krátky stret pohľadov s mojím „teplým náprotivkom“ Andym. Rozumieme si aj bez slov. Vzápätí teda pristupujeme k dotyčnému mladíkovi a kontrujeme: „Neprídu, my sme už tu!“ Počiatočnú rozpačitosť vzápätí vystrieda hurónsky smiech.

Už vo vnútri, kým žiaci na Andyho podnet neochotne a neobratne

Od neho pochádza hádam najväčší kompliment, aký som kedy počula na adresu rodičovskej výchovy – tvrdí, že jeho rodičia urobili všetko správne. To by vysvetľovalo suverenitu a prirodzenosť, s akou žije svoju queer identitu. A potom mal bezpochyby šťastie na prostredie, v ktorom sa pohyboval – ako keby ho minuli všetky typické krízy a konflikty, vyplývajúce z inakosti. Preto ma vlastne neprekvapilo, že si pod “osvetou v školách” nevedel vlastne nič predstaviť – že mu unikal zmysel celého projektu, že spochybňoval jeho potrebu.

Ale Martinova situácia nie je reprezentatívna. Opäť sa mi to potvrdzuje, keď prechádzam po tvárach nášho dnešného publika. Tuším, že to zase raz bude boj.

Paradoxne mi pritom príde vhod môj cudzinecký pôvod, ktorý je v značne homogénnej nemeckej spoločnosti skôr znevýhodnením. Našou cieľovou skupinou totiž nie sú „osvietení“ študenti gymnázií, ale žiaci rôznych odborov na školách zodpovedajúcich slovenským učilištiam. Väčšina z nich sú cudzinci, pôvodom často z krajín, kde je homosexualita v tom lepšom prípade tabuizovaná, v tom horšom má povahu trestného činu.

Napriek tomu, že ide o ľudí, ktorí sa ešte pravdepodobne nikdy nedostali do osobného kontaktu so „živou“ lesbou, gejom, či transsexuálom – a teda nám nie sú zrovna priateľsky naladení – spozornejú, keď na úvod, v rámci predstavovania vyslovím potešenie, že medzi nimi môžem byť. Lebo na Slovensku – ako krajine, z ktorej pochádzam – by na školskej pôde bola podobná akcia nemysliteľná.

To je vlastne aj hlavný dôvod, prečo to robím: Rozprávam im o

tom, ako som v ich veku svoju homosexualitu absolútne nevedela zaradiť; keby som bola mala možnosť zúčastniť sa podobného stretnutia a slobodne sa spýtať na všetko, čo ma zaujíma, bol by sa pravdepodobne môj život vyvíjal inak. A čisto štatisticky je viac než pravdepodobné, že medzi tridsiatimi žiakmi je niekto, koho sa to naozaj aj osobne dotýka.

Ale keby aj nie: Cieľom nášho Osvetového projektu je predovšetkým nadviazanie dialógu a jeho prostredníctvom senzibilizácia vnímania queer identít, ktoré bývajú často redukované výlučne na sexualitu. Hoci nemecká spoločnosť je v tomto smere nepomerne ďalej, ako tá naša, slovenská, aj v Nemecku je ešte dostatočný potenciál na osvetu. V tom zmysle, ako to nedávno v rozhovore pre renomovaný denník *Süddeutsche Zeitung* výstižne sformulovala brankárka nemeckého ženského futbalového tímu Nadine Angerer, ktorá sa už dávnejšie verejne prihlásila k svojej bisexualite: „Nechcem byť ničím výnimočným. Želala by som si, aby homosexualita bola vnímaná ako niečo úplne normálne. Aby lesby, gejovia, heterosexuáli – aby všetci boli na jednej úrovni. (...) Pre mnohých je možno dôležité zaškatuľkovať si ľudí a na základe toho potom údajne vedieť, ako s kým zaobchádzať. V skutočnosti pritom, samozrejme, nie je potrebné s homosexuálmi zaobchádzať inak, ako s heterosexuálmi.“

Predpokladom zrealizovania tejto vízie je však radikálna zmena v myslení spoločnosti. Mohlo by sa zdať, že v prípade mladých ľudí – u ktorých by sa očakávala istá miera otvorenosti, prirodzenej zvedavosti a pripravenosti spochybniť zažitú názory – to bude jednoduchšie. Zrovna pre tematiku queer identity to však veľmi neplatí.

Niekedy, ale len veľmi zriedka zažívame aj živú, kultivovanú diskusiu. Podstatne častejšie je to o čistej provokácii. V tejto súvislosti sa v tíme často spomína na hodinu, v rámci ktorej mladučký prístahovalec jednej lesbe lámanou nemčinou chrstol do tváre, že keby bola jeho sestra, zotne jej hlavu a ešte si s ňou aj zahrá futbal...

Pravidlom je však skôr počiatočná ostražitosť, ktorá sa premieta do múru ostentatívneho mlčania. Vtedy si zvykneme „brať na pomoc“ rôzne didaktické metódy. Keďže ani dnes to nie je inak, volíme tzv. tichý stred: Do stredu kruhu, v ktorom sedíme, umiestňujeme rôzne predmety, ktoré majú nejakú súvislosť s našou témou – dúhovú zástavu, vybrané filmové a knižné publikácie, kartičky s pojmami ako „outing“, „LGBTI“ alebo „CSD“, fotografie queer prominentov – a vyzývame žiakov, aby si vybrali, čo ich zaujíma a prípadne sa pýtali, ak niečomu nerozumejú. Žiadna reakcia.

Prechádzame teda do ofenzívy a pýtame sa my: Či si niekto z nich myslí, že homosexualita je hriech. Či by nám dokázali vysvetliť, prečo všetko, čo nie je dostatočne coolové sa medzi teenagermi označuje prívlastkom „buzerantský“. Alebo, či sexuálne rovnako orientovaní ľudia môžu uzavrieť manželstvo. Či je možné, aby si homosexuálne páry adoptovali deti.

Spravidla stačí jedna takáto otázka a rozprúdi sa debata, ktorá plodí ďalšie a ďalšie otázky, žiaci sú čoraz smelší, pýtajú sa čoraz priamejšie a osobnejšie.

V tejto fáze sa ma často zmocňuje pocit porovnateľný s nahotou: Nie je to nič príjemné verejne rozprávať napríklad o tom, ako to

medzi dvoma ženami funguje v posteli; byť heterosexuálkou, nikdy sa do takej situácie nedostanem – vynímajúc hádam len to, keď by vo vzťahu k vlastným deťom išlo o vysvetlenie otázky, či bábätká nosia bociany.

Súčasne si uvedomujem, že toho zase až tak veľa neriskujem – až na nejaké tie verbálne invectívy. V tomto zmysle je každý otvorene žijúci homosexuál na Slovensku nepomerne väčší aktivista, o ľuďoch, ktorí sa na Slovensku verejne angažujú za práva LGBTI komunity ani nehovoriac. Hlavne v súvislosti s Osvetovým projektom, kde o nich často hovorím, na nich myslievam a sama sa pýtam, kde čerpajú silu, kde je ich satisfakcia.

Tá moja má jednoduchú podobu: Je ňou presvedčenie, že naša činnosť má zmysel. Dôkazom sú momenty, keď sme takpovediac live svedkami toho, ako mladí ľudia prehodnocujú svoje počítačové postoje. V skupine, akou bola tá dnešná, je úspechom aj to, keď mi 17-ročný mladík v rámci feedbacku povie, že homosexualita je síce chorá, ale my sme mu sympatickí a cení si našu otvorenosť, s akou sme zodpovedali všetky otázky. Za 90 minút, ktoré sme mali k dispozícii, je to asi maximum, čo sme mohli dosiahnuť. Prvý krok.

Osvetový projekt Mníchov – vnemčine Aufklärungsprojekt München – existuje od roku 1992 ako iniciatíva Mestského zastupiteľstva a Pedagogického inštitútu v Mníchove. Dobrovoľníci, ktorí sa v jeho rámci angažujú, chodia do škôl a mládežníckych centier, kde sa prostredníctvom odskúšaných pedagogických metód, biografického rozprávania a otvorenej diskusie so žiakmi snažia bojovať proti predsudkom a diskriminácii LGBTI menšiny.

Literárna súťaž Kvírenie bola realizovaná v rámci projektu Dúhový rok.

Projekt Dúhový rok bol podporený sumou 74 951,75 € eur z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation. Cieľom projektu Dúhový rok je posilnenie aktívneho občianstva.

Granty Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórska sú príspevkom Islandu, Lichtenštajnska a Nórska k znižovaniu sociálnych a ekonomických rozdielov v Európe a k posilňovaniu bilaterálnych vzťahov medzi týmito krajinami a prijímateľskými krajinami v EÚ. Tieto tri krajiny úzko spolupracujú s EÚ na základe Dohovoru o Európskom hospodárskom priestore (EHP). Výška Grantov EHP a Nórska pre obdobie rokov 2009 – 2014 je 1.79 miliárd eur, pričom príspevok Nórska tvorí 97% z celkových finančných prostriedkov. Granty sú určené pre mimovládne organizácie, výskumné a akademické inštitúcie, verejné a súkromné sektory v 12 najnovších členských štátoch EÚ, Grécku, Portugalsku a Španielsku. S darcovskými štátmi existuje široká spolupráca a aktivity môžu byť vykonávané až do roku 2016. Hlavnými oblasťami podpory sú životné prostredie a klimatické zmeny, posilnenie občianskej spoločnosti, rodová rovnosť, zdravie, deti a mládež, súdnictvo, kultúrne dedičstvo, štipendiá a cezhraničná spolupráca.

Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Názov: Kvírenie Ivana Požgala

Vydalo: NOMANTINELS

Rok vydania: 2015

Autori a autorky:

Barbora Hrínová

Anna Spišáková

Juraj Kvaššay

Monika Šormanová

Romana Schlesinger

Viktória Laurent-Škrabalová

Katarína Ďurková

Editor:Mgr. Ing. Andrej Kuruc

Jazyková úprava a korektúra: Mgr. Jana Jablonická Zezulová

Redaktor: Róbert Pakan

Grafické riešenie: ALEXandra Srnková, Juraj Víg

Ilustrácie: Gréta Mária Srnová

ISBN 978-80-972195-0-5

